

ابعاد مسأله کلاهبرداری در آموزه های اسلامی

www.ketab.ir

مؤلفان:

ابراهیم ولایتی فاضل

محمد مهدی کریمی نیا

مجتبی انصاری مقدم

سرشناسه	ولایتی فاضل، ابراهیم، ۱۳۷۳-
عنوان قراردادی	ایران، قوانین و احکام
عنوان و پدیدآورنده	ابعاد مسأله کلاهبرداری در آموزه‌های اسلامی / مولفان ابراهیم ولایتی فاضل، محمدمهدی کریمی‌نیا، مجتبی انصاری مقدم.
مشخصات نشر	: قم، جلوه کمال، ۱۴۰۰ ش.
مشخصات ظاهری	۱۵۴ ص؛ ۱۴/۵×۲۱/۵ س.م.
شابک	978-622-98432-1-5
وضعیت فهرست نویسی	فیفا
یادداشت	کتابنامه: ص. [۱۳۷] - ۱۴۶؛ همچنین به صورت زیرنویس.
موضوع	کلاهبرداری و کلاهبرداران -- ایران
موضوع	Swindlers and swindling -- Iran
موضوع	کلاهبرداری و کلاهبرداران -- قوانین و مقررات -- ایران
موضوع	Swindlers and swindling-- Law and legislation
موضوع	-- Iran
موضوع	جرم‌شناسی -- ایران
موضوع	Criminology -- Iran
شناسه افزوده	انصاری مقدم، مجتبی، ۱۳۷۶-
شناسه افزوده	کریمی‌نیا، محمدمهدی، ۱۳۴۴ -
رده بندی کنگره	۴۲۵۸۶MH
رده بندی دیویی	۳۴۵/۵۵۰۲۶۳
شماره کتاب شناسی ملی	۸۴۲۰۵۴۷
وضعیت رکورد	فیفا

شناسنامه کتاب

نام کتاب: ابعاد مسأله کلاهبرداری در آموزه‌های اسلامی
 مؤلفان: ابراهیم ولایتی فاضل، محمدمهدی کریمی‌نیا، مجتبی انصاری مقدم
 طرح جلد و گرافیک: فائزه سادات حسینیان
 ناشر: جلوه کمال؛ شمارگان: ۱۰۰۰
 شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۸۴۳۲-۱-۵
 سال انتشار: ۱۴۰۰
 قیمت: ۵۹۰۰۰۰ ریال
 فروش الکترونیک: ۰۹۰۲۹۶۰۴۲۴۳

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	مقدمه
۵	فصل اول: مفاهیم و کلیات
۷	گفتار اول: مفاهیم
۷	بند اول: مفهوم جرم
۱۱	بند دوم: مفهوم کلاهبرداری
۱۵	بند سوم: مفهوم مصادیق
۱۶	بند چهارم: مفهوم حکم
۲۰	بند پنجم: مفهوم فقه
۲۴	بند ششم: مفهوم تقلب
۲۴	گفتار دوم: کلیات
۲۶	بند اول: ضرورت بحث
۲۷	بند دوم: پیشینه بحث
۲۸	بند سوم: انواع مجازات‌ها در اسلام
۳۱	بند چهارم: تعیین نوع جرم کلاهبرداری
۳۳	فصل دوم: ارکان و موضوع شناسی کلاهبرداری

- گفتار اول: موضوع کلاهبرداری ۳۵
- گفتار دوم: ارکان کلاهبرداری ۳۷
- بند اول: ارکان کلاهبرداری از منظر فقه امامیه ۳۷
- بند دوم: ارکان کلاهبرداری از منظر حقوق موضوعه ایران ۴۰
- گفتار سوم: شروع به جرم کلاهبرداری ۴۷
- گفتار چهارم: اشتراک و معاونت در کلاهبرداری ۴۹
- بند اول: اشتراک در کلاهبرداری ۴۹
- بند دوم: معاونت در کلاهبرداری ۵۰
- گفتار پنجم: جرایم مشابه و در حکم کلاهبرداری ۵۲
- بند اول: تبانی اشخاص برای بردن مال غیر ۵۲
- بند دوم: انتقال مال غیر عیناً یا منفعتاً ۵۳
- بند سوم: معرفی مال غیر به عوض مال خود ۵۵
- بند چهارم: مبادرت به تقاضای ثبت ملک خلاف واقع ۵۶
- بند پنجم: تقاضای ثبت ملک توسط امین ۵۶
- بند ششم: خیانت یا تبانی متصرف در ثبت ۵۷
- گفتار ششم: فرق جعل با کلاهبرداری ۵۸
- گفتار هفتم: وسایل رفتار مجرمانه ۶۰
- گفتار هشتم: وسایل متقلبانه ۶۱
- گفتار نهم: فریفته شدن مالباخته ۶۲
- بند اول: نظریه موضوعی ۶۳

- ۶۴ بند دوم: نظریه شخصی
- ۶۶ گفتار دهم: تحصیل مال به عنوان تحقق نتیجه
- ۶۶ بند اول: تحصیل
- ۶۶ بند دوم: مال و مصادیق آن
- ۶۸ بند سوم: آثار تحصیل مال
- ۶۹ گفتار یازدهم: تعلق مال تحصیل شده به غیر
- ۷۱ گفتار دوازدهم: وجود رابطه سببیت
- ۷۳ فصل سوم: مصادیق و اقسام جدید کلاهبرداری
- ۷۵ گفتار اول: کلاهبرداری رایانه‌ای
- ۷۸ بند اول: پیشینه کلاهبرداری رایانه‌ای
- ۸۰ بند دوم: ماهیت کلاهبرداری رایانه‌ای
- ۸۲ بند سوم: تعریف کلاهبرداری رایانه‌ای
- ۸۵ بند چهارم: انواع کلاهبرداری رایانه‌ای
- ۸۷ بند پنجم: کلاهبرداری رایانه‌ای و عناوین مرتبط
- ۹۰ بند ششم: مقایسه کلاهبرداری سنتی و اینترنتی، رایانه‌ای
- ۹۷ گفتار دوم: کلاهبرداری بانکی
- ۱۰۰ گفتار سوم: کلاهبرداری ثبتی
- ۱۰۲ بند اول: تقاضای ثبت ملک متعلق به دیگری
- ۱۰۴ بند دوم: خودداری از استرداد حق به صاحب آن
- ۱۰۵ بند سوم: انجام معامله معارض

مقدمه

کلاهبرداری به معنای بردن مال دیگری از طریق توسل توأم با سوء نیت به عملیات یا وسایل متقلبانه است و کلاهبردار نیز فردی است که با فریب طعمه خود به شکار مال او می‌پردازد و برای فریب دادن او، حیل‌هایی را به کار می‌بندد. کلاهبردار با انجام مانور متقلبانه، صحنه‌سازی و پشت هم‌اندازی موجب اغفال طرف مقابل می‌شود و به واسطه اغفال مالک می‌تواند مال او را در اختیار خود بگیرد. از این نظر است که در کلاهبرداری مجنی‌علیه یعنی فردی که مورد کلاهبرداری واقع شده است، مال خود را با رضایت در اختیار کلاهبردار قرار می‌دهد و این وجه متمایزکننده این جرم از سایر جرایم علیه اموال است. کلاهبرداری عبارت است از استفاده از وسایل متقلبانه، استفاده از روش‌های متقلبانه، فریب دادن افراد و بردن اموال دیگری. اما درباره این که چه اقداماتی مشمول عنوان کلاهبرداری است، می‌توان گفت ماهیتاً هر اقدامی که با سوء نیت و به طور متقلبانه صورت گیرد و موجب فریب افراد شود و از این طریق مرتکب بتواند مال دیگری را ببرد، مشمول عنوان کلاهبرداری است.

افراد از آزادی‌های جمعی و فردی برخوردارند به طور مثال آزادی دارد در انتخاب شغل و محل اقامت و... این آزادی‌ها مورد حمایت قانون‌گذار قرار گرفته است و آسیب رساندن به آزادی‌های مذکور مجازات دارد جز آزادی‌های مذکور حقوق و منافع مالی آنان نیز باید مورد حمایت قانون‌گذار گیرد و تعرض و تجاوز در امان و مصون بماند. تعرض به حقوق مالی و مال و دارای فرد را می‌توان به تهاجم به جسم و فیزک او تشبیه کرد؛ زیرا در هر

دو مورد حریم او مورد تجاوز قرار گرفته است. به جز فرد جامعه نیز از وقوع جرایم مالی زیان می‌بینند، جرایم مالی در عرصه اقتصاد تاثیرگذار است. گستردگی جرایم مالی پایه‌های اقتصادی اجتماع را متزلزل می‌کند خسارت نه تنها بر فرد به جامعه نیز وارد می‌شود زیرا منابع و هزینه‌های عظیم و بسیار زیاد صرف پیشگیری از وقوع جرایم مالی و تعقیب و دستگیری مجرمین علیه اموال و مالکیت می‌شود.

در فقه اسلامی هر گونه تعرض به اموال دیگران ممنوع و جرم به حساب می‌آید به همین جهت تحت عناوین عامی هم چون اکل مال به باطل مسأله احتیال و کلاهبرداری مطرح می‌شود که گستره عامی دارد و شامل هرگونه عملی می‌شود که فرد به وسیله حیل اموال دیگران را از سلطه آن‌ها خارج می‌کند که هیچ اجبار و تهدیدی در آن وجود ندارد بلکه مالک با اختیار اموال خود را در اختیار فرد کلاهبردار قرار می‌دهد که معمولاً به انگیزه سود و منفعت بیشتر است. بنابراین آن‌چه که این جرم را از دیگر جرایم متمایز می‌کند آن است که در اکثر جرایم مال بدون رضایت یا آگاهی صاحب مال و یا حتی در مواردی با توسل به اعمال خشونت آمیز از مالکیت و ید زیان دیده خارج می‌شود در حالی که در جرم کلاهبرداری مجرم به گونه‌ای پروسه را پیش می‌برد که خود مالک فریب خورده و از روی میل و رضا حتی با التماس با امید کسب منافع مال و دارایی‌اش را در اختیار او قرار می‌دهد. تحقق این امر احتیاج به انجام مانورهای متقلبانه و صحنه سازی و پشت هم‌اندازی توسط مجرم دارد. به این دلیل کلاهبرداران معمولاً از هوش و

ذکاوت بیشتری برخوردارند و حتی دارای مقام و مناصب اقتصادی و اجتماعی مهمی هستند؛ این جرم را جرایم یقه سفید نیز می‌نامند زیرا بیش از آن که این جرم فقر باشد جرم ثروتمندان است.

در فقه مجازات کلاهبرداری در زمره تعزیرات و تحت عنوان اکل مال باطل محسوب می‌شود. افزایش روز افزون جرایم مالی و جرایم علیه اموال و مالکیت باعث شده قانونگذاران قوانین شدیدتری در مورد واکنش علیه این جرایم از جمله تحصیل مال از طریق نامشروع تصویب نمایند. ماده دو قانون تشدید مجازات ارتشا مرتکبین اختلاس و کلاهبرداری، یکی از همین قوانین می‌باشد.

ولله الحمد

ابراهیم ولایتی فاضل^۱

محمد مهدی کریمی نیا^۲

مجتبی انصاری مقدم^۳

۱. پست الکترونیکی: ebrahim114786@gmail.com

۲. پست الکترونیکی: kariminiya2003@yahoo.com

۳. پست الکترونیکی: mojtabaansari6767@gmail.com